

k oceni Kapelj 6,7-8 v Goriških srečanjih

Lani je bil v Goriških srečanjih objavljen članek, ki je načenjal polemiko z enim od sodelavcev Kapelj. Ta ni vedel, ali naj nanj odgovori ali ne, potem pa je že napisan odgovor vrget v koš. Dal sem mu prav. Vedno moraš razmisliti, preden si "mažeš roke". V podobni dilemi sem se to pot znašel jaz: v Goriških srečanjih (9-10) je izšla ocena Kapelj (6, 7-8), v kateri ocenjevalec Marjan Drobež ostro napada (med drugim) dva moja članka. Nivo Drobeževega ocenjevanja je tak, da nanj prav gotovo ne bi odgovarjal, če se ne bi še živo spominjal, kako so molk mojega tovariša nekateri tolmačili kot priznanje, da ima nasprotnik prav.

50

O Kapljah Drobež meni, da imajo "primerno mesto v sedanji revialni ustvarjalnosti na Slovenskem", ne strinja pa se vselej "s pogledi posameznih piscev". Njegovo stališče do Kapelj je na moč sorodno stališču idrijskih komunistov, ki načelno nimajo nič proti naši reviji, so pa na nedavni konferenci obsodili dva članka, objavljena v 7. - 8. številki. To omenjam zato, ker se mi zdi zanimivo, da se Drobež v svoji oceni ni spotaknil niti ob enega od inkriminiranih člankov, pač pa je najbolj obtoževani prispevek celo pohvalil! S tem večjo ihto se je vrget na moja članeka, objavljena v šesti ("Zapiski na rob polemik s Pahorjevimi Glosami 65") in sedmi - osmi številki Kapelj ("Nekaj zgodbic s komentarjem"). O prvem pravi:

"Vinko Cuderman je objavil prispevek, v katerem polemizira z nekaterimi članki in avtorji, ki so obravnavali Glose 65 Borisa Pahorja. K zadevi se ne kaže vračati, ker so Pahorjeva naziranja o današnji Sloveniji njenemu mestu v skupnosti jugoslovanskih narodov ter o vlogi ZK znana. Moti le to, da Cuderman govori v imenu

Pahorja ter ga nestrpno brani in opravičuje. Taka neprepričljiva in nerodna obramba Pahorju ne more kaj prida koristiti, saj je sam avtor svojih zamisli, ki jih pač nihče drugi ne more avtentično tolmačiti." (Vse napake v citiranem odstavku so prepisane!)

Pahorja ne poznam in na vprašanja, ki ga mučijo, gledam v marsičem drugače kot on, zato me je presenetil Drobežev očitek, da sem govoril "v imenu Pahorja". Vzel sem v roke šesto številko Kapelj in še enkrat prebral svoj članek, da bi se prepričal, če morda res nisem po nerodnosti zapisal česa takega, kar bi bravci lahko napačno razumeli. Našel nisem ničesar. Že v uvodu v članek sem dovolj jasno povedal, da mislim govoriti o polemikah s Pahorjevimi Glosami in povedati, kaj me v njih moti. Potem sem se ustavil ob posameznih polemikah in odkrival v njih tisto, kar ne sodi v noben pošten dialog: podtikanja, žalitve ipd. Nato sem opozoril še na Petričev članek, za katerega sem menil, da edini od polemik zasluži pozornost. Drobežev zapis o mojem članku je torej - milo rečeno - neresničen. Nekako razumem tiste, ki so mi v pogovorih očitali, da sem s svojimi "Zapiski" posegel v polemiko (ki je bila v bistvu politični boj) ob nepravem času in sem se s tem hote ali nehotе opredelil za Pahorja. Moj odgovor na take očitke je bil in ostane: "Tudi politični boj naj bo pošten! Cilj ne opravičuje sredstev. Pisanje, ki tega ne upošteva, je (po mojem prepričanju) lahko le škodljivo." In proti takemu pisanju sem nastopil.

51

Drugi moj članek, ob katerega se je spotaknil Drobež, je v 7. - 8. številki objavljeni zapis o slovenskem časnikarstvu. O njem pravi:

"Vinko Cuderman močno graja naš osrednji časnik "Delo", posebno v primerjavi s časopisjem v drugih republikah, kritizira okostenelost posameznih rubrik v njem, potem pa se obregne ob

slovenske časnikarje. Očita jim pretirano politično previdnost, ki da je razvidna iz njihovega pisanja, potem pa meni, da je izobrazba časnikarjev premajhna. Nekatere Cudermanove navedbe so morda resnične, toda dodati bi moral, da so sedanje razmere in pojavi - in to ne samo na področju sredstev množičnega obveščanja in med slovenskimi časnikarji - rezultat minulih nazorov, pojmovanj in obdobja, ki jih samoupravljanje kot najbolj kvalitetna prvina socialistične demokracije sicer postopno, a uspešno odpravlja iz misli in dejanj ljudi. Omenjeni prispevek ima podobno kot tudi nekateri drugi sestavki, izrazite elemente destruktivne kritike, ki močno graja in obsoja, manj ali skoraj nič pa ne svetuje oziroma predlaga."

52

Drobež ne poskuša dokazati, kaj v mojem članku ni resničnega (to bi bilo tudi težko, saj je članek preveč konkreten: komentira neizmišljene zgodbe), pač pa "strpno" dopušča, da so nekatere moje navedbe morda resnične. Samo nekatere torej in tudi te le morda. Pa tudi če bi bilo tisto, kar sem napisal, gola resnica, bi bilo po Drobeževem mnenju treba dodati, da so sedanje razmere rezultat minulih nazorov, ki jih bo samoupravljanje postopno, a uspešno odpravilo iz misli in dejanj ljudi. Zakaj bi bilo to treba dodati, ne vem. Najbrž hoče "sedanje razmere" opravičiti: če so namreč te razmere "rezultat minulih nazorov", zanje bržkone ni nihče odgovoren. V tem primeru je vsaka kritika odveč, če ne celo krivična do ljudi s "sedanjimi nazori". Sploh pa bi kritika - če noče biti destruktivna - po Drobeževem mišljenju morala "svetovati oziroma kaj predlagati". Če sem slovenskim časnikarjem očital, da imajo premajhno izobrazbo in da ne znajo jezika, bi jim moral - da bi bila moja kritika konstruktivna - prejkone svetovati, naj se izobražujejo in pri pisanju uporabljajo Slovenski pravopis! Ker je (kot so

mi povedali) tudi Drobež časnikar, naj izkoristim prili-
ko in mu ta nasvet še prav posebej položim na srce, saj
je npr. samo v odstavku, ki se nanaša na moje pisanje o
polemikah s Pahorjem, (glej citat!) zagrešil tri take
napake, da bi jih težko odpustil srednješolcu: o njene-
mu mestu, v imenu Pahorja (slovensko: v Pahorjevem ime-
nu), nihče drugi! Brez napak najbrž ne piše nihče, mi-
slim pa, da bi časnikarji le lahko posvetili nekoliko
več skrbi jeziku. Če sem prav informiran, se novinarji
na visoki šoli uče jezika (stilistike) le en semester.
Tako se res ni treba bati, da bi bil "danes novinar v
naši družbi navaden obrtnik, ki zna le lepo pisati in
oblikovati", kar je (kot eno možnost) navedel Stane Do-
lanc v svojem govoru na posvetovanju o informiranju v
ZK, ki je bilo v začetku februarja v Ljubljani (Komu-
nist, 16/2-68). Strinjam pa se z njim, da bi moral biti
(poleg obrtnika, ki zna lepo pisati) novinar danes dru-
žbeno - politični delavec, za kar pa - kot so ugotovili
na posvetovanju - v večini primerov ni dovolj usposob-
ljen. Na tem posvetovanju so govorili tudi o tem, da
časnikarji pišejo preveč "forumsko", premalo "sprošče-
no" itd. Očitati so jim torej v bistvu isto kot jaz, le
da z drugimi besedami. Jaz sem npr. zapisal, da so slo-
venski novinarji v političnem smislu preveč previdni,
Stane Dolanc pa je govoril o "sproščenosti" obveščanja
in v zvezi s tem dejal: "Vendar, ali lahko to sprošče-
nost dejansko tudi že ugotavljamo, ali ne obstajajo še
vedno nekakšni tabuji in pa bojazen pred nekom, ki je
pa dejansko ni treba."

Miro Zakrajšek je (med drugim) govoril o tem, da bi čas-
nikarji morali "preiti na živahno, živo in neposredno o-
bravnavanje problematike", ne pa da pišejo "samo o tem,
kar se govori na sejah" ter objavljajo "dolge referate
in obširna poročila", saj "gre problematika, posredovana
na tak način, v glavnem mimo ljudi". Mar ni s tem pove-
dal istega kot jaz, ko sem zapisal, da naši časniki niso

zanimivi, ker nimajo pravih komentarjev?!

Sicer je pa vse to pojasnjevanje nesmiselno: Drobež namreč ni povedal, katere "navedbe" v mojem članku niso resnične in mi tako sploh ni dal možnosti obrambe. Stara in znana metoda, ki je ne opravičuje niti to, da je verjetno pisal oceno osebno močno prizadet! Če me način Drobeževega pisanja kljub vsemu komajda preseneča, se tem bolj čudim, kako je njegova ocena lahko našla mesto v reviji, kot so Goriška srečanja.



EUROPE UNIE (EU)

54

Že nekaj let imajo naši državljani navado, da radi okrasijo svoje avtomobile z značkami "Združene Evrope". Te značke so različne, nekatere so obogatene z vencem šest ali več zastav in z napisom EUROPE UNIE ter velikima črkama EU, medtem ko so druge bolj skromne in je na jajčastih ploščicah, kot jih imajo avtomobili za oznako državne pripadnosti, samo znak EU. Ti dve črki pa pomenita našo celino ali pravzaprav samo evropsko federalistično gibanje.

Ne verjamem, da se kdo globlje zanima, kaj značka pomeni. Ljudje jih preprosto kupijo iz nekega skoraj otroškega veselja, da bo njihovo vozilo opremljeno s tem okrasnim znakom in tako ne bodo nič manj evropski kot sosedsje Italijani. Mogoče nekateri (a bolj podzavestno) tudi občutijo znak EU kot nekaj domačega in hkrati imenitnega. Za večino je to najbrž le moda. Navsezadnje pa: saj smo Evropejci, vsaj zemljepisno in zgodovinsko. Sitno je samo to, da ne vemo natančno, katera organizacija, kakšno gibanje stoji za tem znakom. Po vsej verjetnosti temu gibanju manjka vseevropska povezanost in se omejuje na Zapadno Evropo. Lahko,